

NIÊM LỘC

Đồng xu cuối cùng

Phúc bảo hai em:
- Tần và Quý ạ, giá bây giờ chúng mình tự nhiên có năm hào mà tiêu thì sướng lắm nhỉ. Còn mấy hôm nữa đã đến Tết, tao chỉ ước ao mua được một cỗ tam cúc để chúng mình chơi tay ba với nhau.

Quý lắc đầu nói:

- Em chịu không dám chơi tam cúc đâu. Thầy bắt được, thầy mắng cho chết.

Phúc bĩu môi:

- Mà nhứt nhát, lúc nào cũng sợ mắng sợ đòn. Vậy mà định tiêu gì?

Ngẫm nghĩ một giây, Quý đáp:

- Em cũng chưa biết sẽ làm gì cả.

Trong ba người con ông Thịnh Hưng thì Quý là cậu bé dễ tính và ngoan ngoãn nhất. Ấy cũng bởi cậu dễ tính mà

nhiều khi đã bị Phúc dõ gạt lấy tiền của cậu để tiêu riêng. Thật trái hẳn với Tần. Cậu bé này lúc nào cũng giữ bo bo lấy đồng xu như xấp giữ gậy. Phúc vẫn gọi cậu là “ông hà tiện” bởi vì chưa một lần nào cậu cho Phúc lấy một đồng xu. Và con lợn đất to của cậu giấu trong gầm tủ cũng đã đựng được lưng bụng toàn xu với hào.

Nghe em đáp, Phúc cười chế nhạo:

- Mà thì còn biết làm gì nữa.

Nói xong, Phúc quay sang hỏi Tần:

- Còn thằng Tần mà định tiêu gì?

Tần đáp chậm chạp:

- Em để dành.

Phúc nhại:

- Để dành?

- Vâng, em để dành.

Tần vừa nói dứt câu thì Phúc vỗ tay cười:

- A ha, “ông hà tiện” để dành tiền để tậu bò, tậu trâu đấy Quý ạ.

Đã quen với tính hay chế nhạo của anh, Tần không lấy thể làm tức. Cậu nghĩ bụng: “Giá mình cho cậu ấy một xu thì cậu ấy lại nịnh mình ngay.”

Giữa lúc ấy có tiếng gõ cửa. Ba cậu bé chưa kịp quay ra thì cửa đã tự nhiên mở rộng. Bên ngoài, một cơn gió lạnh ulla vào. Và trước ba đôi mắt ngạc nhiên, một ông già kỳ dị

lững thững chống gậy trúc bước vào phòng. Ông cụ đội mũ ni đỏ che lấp cả hai vành tai. Lông mày, lông mi và râu cằm cụ đều bạc phơ như sợi cước. Tấm áo cụ mặc trông mới lại càng khác hẳn những áo thường. Vừa chùng, vừa rộng, màu đỏ gấc và có thêu hoa, thêu lá khắp thân áo.

Ông cụ đi lại chỗ ba anh em ngồi, đặt một túi vải nhỏ xuống bàn rồi cất tiếng hỏi:

- Ba em ngồi làm gì đấy?

Quý nhanh nhẹn đứng lên mời cụ ngồi và thưa:

- Thưa cụ, chúng con ngồi học ạ.

Ông cụ mỉm cười, hiền từ:

- A các em học. Vậy các em có muốn tiền tiêu Tết không?

Phúc không lưỡng lự, đáp ngay:

- Thưa có.

Ông cụ quay sang hỏi Tần và Quý:

- Còn hai em này?

Tần đáp:

- Thưa có.

Quý cũng đáp theo:

- Thưa có.

Ông cụ gật đầu khen: “Tốt lắm”, xong mở túi vải lấy tiền ra đếm cho mỗi cậu bé đúng năm hào. Lúc đưa tiền cho Phúc và Tần, cụ dặn:

- Hai em phải biết tiêu những đồng tiền này cho có ích mới được. Hễ tiêu bao giờ trong túi chỉ còn một xu thì mang đồng xu ấy ra chôn ở gốc cây táo trước cửa. Chôn sau ba ngày ra đào lên sẽ thấy có sự lạ.

Nói dứt lời cụ đã tưởng quay đi, song nghĩ thế nào cụ lại quay sang dặn Quý:

- Còn em thì ta để cho tùy ý muốn tiêu gì cũng được. Nhưng phải nhớ lời ta dặn mà đem chôn đồng xu cuối cùng ra gốc cây táo ở trước cửa nhé!

Đoạn cụ lững thững chống gậy đi ra cửa. Cụ vừa ra khỏi, cửa tự nhiên đóng lại như cũ. Phúc chạy nhìn theo, thoáng chốc đã không thấy bóng cụ đâu nữa.

Ngoài đường vắng teo. Mưa phùn bay phấp phới.

Phúc quay vào bảo hai em:

- Lạ thật chúng mày ạ. Giữa lúc mình đang ước ao có tiền tiêu thì cụ ấy mang đến cho. Có lẽ cụ ấy đứng nấp ngoài cửa nghe trộm câu chuyện của chúng mình cũng nên.

Nói xong, cậu đếm lại năm đồng hào bạc mới trắng tinh, rồi hớn hờ:

- Chúng mày ở nhà nhé. Tao đi mua cỗ tam súc.

Quý vội vàng can anh:

- Anh đừng mua tam súc, em không chơi đâu.

Phúc gạt đi:

- Mày không chơi thì tao chơi với thằng Tần hoặc thằng Bù, thằng Quynh, cần gì.

Quý vẫn không thôi can anh:

- Nhưng anh không nhớ cụ già dặn anh điều gì à?

Phúc bĩu môi:

- Sao tao lại không nhớ. Cụ ấy dặn phải tiêu cho có ích chứ gì?

- Vâng.

- Nhưng mà bảo thế nào là có ích?

- Em không biết, nhưng nếu anh mua tam cúc để đánh bạc thì không có ích đâu.

- Mà mặc kệ tao, tao có tiền tao tiêu.

Rồi Phúc bỏ hai em ngồi nhà, cậu chạy một mạch ra phố. Tính cậu xưa nay hoang toàng, có tiền không tiêu không chịu nổi. Tiêu bất cứ thế nào, miễn là tiêu. Ông Thịnh Hưng biết nét xấu của con nên rất ít khi ông cho tiền Phúc. Và đã bao lần ông khuyên răn Phúc mà cũng không được.

Phúc đi khỏi, Quý hỏi Tần:

- Còn tiền của anh, anh định tiêu gì?

- Tao bỏ ống.

Đáp thế rồi, Tần đứng lên lấy lợn. Lúc Tần sắp bỏ tiền vào bụng con lợn đất, Quý chợt nhớ đến lời cụ già dặn, vội can anh:

- Nhưng cụ già dặn anh phải tiêu tiền cho có ích kia mà.

Tần ngẩng nhìn em trả lời:

- Bỏ ống cũng là có ích chứ sao?

Quý ngập ngừng hỏi lại:

- Nhưng ông cụ dặn anh tiêu chứ có dặn anh bỏ ống đâu.

- Tao không thích tiêu, bỏ ống để dành thú hơn.

Quý hỏi thêm:

- Vậy anh lấy đồng xu cuối cùng ở đâu mà chôn ở gốc cây táo?

Tần đáp:

- Tao để lại một xu.

Tuy vậy, lúc sắp bỏ tiền vào ống, cậu mới nghĩ ra là hiện chỉ có trong tay năm đồng hào bạc. Biết lấy đâu ra một xu bây giờ? Cậu bảo Quý:

- Mà cho tao vay một xu, Quý nhé.

- Tiền của anh để làm gì mà anh phải vay của tôi?

- Tiền tao bỏ ống.

- Thế bao giờ anh mới trả?

- Bao giờ tao có sẵn thì tao trả.

- Cũng được, nhưng anh phải nhớ đấy, ba, bốn lần trước anh cũng vay tiền của em để bỏ ống mà chẳng thấy anh trả em bao giờ.

Quý vừa nói dứt lời thì cậu nghe ngoài cửa có tiếng một người ăn mày kêu xin thăm thiết. Cậu chạy ra xem. Một cảnh tượng rất thương tâm: một ông già gầy khô như que củi, mắt mù, chân què, đang sờ soạng bò lê trên mặt đất.

Khắp người ông lão chỉ có một manh khổ rách mà gió thánng Chạp thì lạnh buốt đến xương. Động lòng trắc ẩn, Quý không suy tính, móc túi lấy tiền cho ông lão ăn mỳ một hào bạc.

Thấy vậy, Tần vội giữ tay em lại, nói:

- Sao mỳ hoang thế? Cho ăn mỳ một hào bạc, thà để cho tao bỏ ống còn hơn.

Quý không nghe anh, cứ nhất định cúi bỏ đồng hào vào bị của ông lão ăn mỳ với một câu nói ôn tồn:

- Đây tôi biếu cụ.

Lúc quay vào, Tần mắng em:

- Mỳ đại như con lợn ấy.

Quý ngẩng mặt hỏi:

- Tại sao anh mắng em?

- Tại mỳ đại chứ còn tại sao nữa. Có tiền thì để mà tiêu, mà ăn quà có sướng hơn không. Cho ăn mỳ thì được cái ích lợi gì?

Quý không biết cho tiền ăn mỳ thì được những ích lợi gì nên cậu chỉ đáp:

- Tại em thấy cụ ấy rét quá, khổ quá.

Tần làm mặt thạo đời dạy em:

- Thế ra mỳ chẳng biết cái gì cả. Tao thấy nói có người có vàng đem chôn mà vẫn còn làm ra bộ nghèo đói để đi ăn xin đấy.

Quý lác đầu không tin:

- Anh nói dối. Người ta có đói rét khổ sở người ta mới phải đi ăn mỳ, ăn xin như thế.

- Mỳ không tin tao thì thôi, nhưng từ giờ đừng có đại cho ăn mỳ một hào nữa nhé.

Nói xong, Tần vẫn còn ngẩn ngơ tiếc đồng hào trắng tinh của Quý.

* * *

Thấm thoát đã đến Tết. Khắp nơi pháo nổ nghe giòn và vui. Trên những ngọn nêu cao vút, tiếng chuông, tiếng khánh bằng đất cũng góp tiếng reo trước gió, mừng tạo hóa vừa đón mùa xuân trở lại.

Mùa xuân của hoa lá, của đất trời, của mọi người, mọi vật. Tất cả đều như cảm thấy hăng hái, bông bột, trẻ tươi, hình như trong mạch máu, trong thớ thịt đều có ẩn một mùa xuân vô hình mà xô đẩy.

Phúc, Tần và Quý, ba cậu con giai ông Thịnh Hưng, cũng thấy vui sướng một cách khác thường, Phúc thì há hê được nhiều tiền mừng tuổi. Với những đồng hào đồng xu ấy cậu có thể đánh đáo, đánh tam cúc, hoặc mua pháo, mua tranh về dán khắp mặt tường.

Trái lại, từ sáng đến chiều hôm mùng một Tết, Tần đã bỏ vào bụng lợn cả thảy sáu hào của ông Thịnh Hưng và cô, chú Tần cho. Cậu đỏ tía cả hai tai vì vui thích mỗi khi cầm

con lợn nặng trĩu trên tay. Tiếng xu hào chạm nhau xúng xèng bên trong đem lại cho Tần một cảm giác rất khó tả. Cậu thấy trong lòng nao nao, nửa muốn cười, nửa muốn khóc. Khóc hoặc cười đều bởi vui, vui quá.

Còn Quý cũng vui lắm. Cậu bé ngoan ngoãn của chúng ta hôm nay trông mới dễ yêu làm sao. Cậu mặc áo nhiều mới, quần lụa mới, đi giày mới. Mắt cậu sáng tươi và thông minh. Đôi má hồng hào bụ bẫm càng làm tăng vẻ ngây thơ cho miệng cậu lúc nào cũng cười. Từ nhà trên xuống nhà dưới, từ nhà dưới lên nhà trên, gặp bất cứ ai: Tần, Phúc, ông Thịnh Hưng, bà Thịnh Hưng, bố già, ông Vườn, gặp ai cậu cũng cười và bắt chước người lớn mà chúc:

- Năm mới chúc ông (hoặc anh, hoặc thầy) được khỏe mạnh, phát tài bằng năm bằng mười năm ngoài.

Cậu chúc mừng vui vẻ như thế không phải cốt đợi người ta mở hàng cho đâu. Bố già, ông Vườn thì làm gì có tiền để mở hàng mà sao cậu cũng chúc? Vui thì chúc, chúc cho mọi người đều vui.

Sáng hôm mồng hai, lúc ở trên giường bước xuống đất, Quý chợt nhớ đến đồng xu mà cậu đã chôn ở góc cây táo trước cửa nhà. Vừa đúng ba hôm rồi. Ông cụ già cho tiền anh em hôm ấy là ngày 25 tháng Chạp mà mãi tới sáng hôm 29 Tết Quý mới tiêu hết, chỉ còn lại được ba xu.

Phải, ba xu. Bởi vì cậu dè dặt để lại cho mình một và hai anh mỗi người vay một. Tần có năm hào thì đã bỏ ống cả ngay hôm ấy. Còn năm hào của Phúc, cậu này đem mua được

một cỗ tam cúc và ăn quà hết ngay. Vì thế mà Phúc và Tần phải đợi Quý cho vay mới có tiền mang ra chôn ở góc cây táo.

Sự thật thì Tần và Phúc chẳng bao giờ chịu phí mang chôn tiền đi như thế. Thà để bỏ ống hoặc ăn quà còn hơn. Nhưng vì Quý hện có mang chôn cẩn thận cậu mới cho vay nên hai anh đành phải nghe và đợi Quý tiêu hết để cùng chôn tiền một thể.

Về việc Quý tiêu năm đồng hào kia, Phúc và Tần đã được nhiều dịp chế em không tiếc lời. Đồng hào thứ nhất, Quý cho ăn mỳ; đồng hào thứ hai, Quý cho ăn mỳ; đồng hào thứ ba, cậu lại cho ăn mỳ nốt. Ví thử sau đây, có hai người ăn mỳ nữa tới xin ắt cậu cũng đã cho cả họ rồi. Tiếc thay không có ai! Hai hào còn lại, cậu mua được một quyển vở, một cái bút viết và ăn được một xu quà là vừa, còn ba xu vền vền.

Phúc nói:

- Tao như mỳ thì tao để tiền ăn quà cả cho sướng miệng, Quý ạ.

Tần cũng nói:

- Tao thì tao bỏ ống.

Phúc nói thêm:

- Thế mà thầy vẫn mắng tao là hoang phí đấy. Thằng Quý cho ăn mỳ hết những ba hào bạc thì thầy chẳng nói sao. Ô, mà nó mới lại ngốc nghếch chưa. Sách vở, bút giấy thì việc gì đến nó mà nó cũng phải mua? Cứ để thầy bỏ tiền mua cho có hơn không?